

Джеръм К. Джеръм

Чайници

Някои учени твърдят, че можеш да вземеш от огъня чайник, пълен с кипяща вода, да го сложиш на дланта си и да го носиш така из кухнята, без ни най-малко да се изгориш, при условие, разбира се, че чайникът не се прекатури.

Трябва обаче да си напълно сигурен, че водата наистина кипи, иначе непременно ще си изгориш ръката; трябва също така предварително да провериш дали по дъното на чайника случайно не са се полепили горещи сажди или някое въгленче. Спазиш ли тези две правила, спокойно можеш да се заемеш с опита и да разчиташ на пълен успех.

Обяснението на това явление е крайно просто. Топлината на огъня минава през чайника и оттам във водата и щом водата заври, чайникът – всеки, който е изучавал естествени науки и разни други подобни неща, лесно може да си го обясни – добива отново нормалната си температура и човек може да го разнася нагоре-надолу по начина, който вече описах, вместо за дръжката.

Аз обикновено използвам метода с дръжката, като при това я хващам с кърпа. Веднъж, преди години, опитах на практика научната теория, но, изглежда, водата в чайника не е била завряла. А това, както вече обясних, е много важно условие, защото ако водата не е напълно завряла, чайникът е още горещ и ти, като го сложиш на ръката си, само успяваш да изкрещиш: „Ох, дявол да го вземе“ – и го изпускаш, а водата се разплисква по целия под. И всички, които си поканил в кухнята, за да видят с очите си триумфа на науката, също изкрещават: „Ох, дявол да го вземе!“ – и се разбягват в безпорядък, като вдигат краката си високо във въздуха, спускат се към коридора, където сядат на хладния линолеум и се мъчат да си свалят и двете обувки едновременно.

Не мога да си обясня защо е така, но винаги ми се е случвало да открия, че съществува доста голямо несъответствие между теорията и практиката. Спомням си, че когато се учех да плувам, ми разправяха да се отпусна по гръб, да си разперя ръцете и да остана така напълно неподвижен – и нямало да потъна; дори да съм искал, пак нямало да потъна. Кое ги караше да мислят, че ще искам да потъна, не знам, но очевидно смятаха за напълно възможно да се опитам да го направя и най-доброжелателно ме съветваха да не предприемам подобен експеримент, за да си спестя разочарованието и напрасното губене на време. Можел съм да си стоя така на повърхността на водата толкова дълго, че да умра от глад или от дълбока старост: или пък ако се случело да падне мъгла, да ме блъснал някой кораб и да ме убиел – но да потъна и да се удавя, уверяваха ме те, било невъзможно. Изключено било човек да легне по гръб

във водата и да потъне. Дори ми нарисоваха всичко на една плоча, за да ми стане по-ясно и да се уверя със собствените си очи.

И ден след ден ходех на морето и лягах във водата в положението, в което, както ми бяха обяснили, според законите на природата било изключено да потъна, и ден след ден неизменно, щом се отпуснех във водата, се стрелвах право към дъното с главата напред.

Веднъж ми се случи да проверя на практика и друга една теория – тази за силата на човешкия поглед и как той можел да усмирява побеснели крави и други диви зверове. Прекосявах една ливада близо до фермата, в която в момента гостувах, и тъкмо бях стигнал по средата и се намирах на около триста метра от оградата, забелязах, че съм предмет на обезпокояващото внимание на една енергична и интелигентна на вид крава. Отначало приех това като комплимент, помислих си, че просто съм успял да очаровам кравата; но когато тя завъртя глава така, че върхът на левия ѝ рог се насочи точно към средата на стомаха ми, започна да маха в кръг опашка и на устата ѝ се появи пяна, заключих, че навярно я вълнуват по-силни чувства от едно мимолетно увлечение.

И тогава изведнъж ми дойде на ум, че изрично ми бяха предупредили да не приближавам тази ливада именно заради кравата. Нещастното животно съвсем скоро беше преживяло остро душевно страдание – отнели му бяха потомството – и очевидно беше решило да излее наболелите си чувства върху първото живо същество, което се мернеше нататък.

И това живо същество се случих аз. Ами сега какво да правя? Поспях се за миг в недоумение. Първо си помислих да легна на земята и да се престоря на умрял. Бях чел някъде, че ако легнеш на земята и се преториш на умрял, и най-свирепият звяр няма да те докосне. Не помня само причината, поради която не те докосва. Навярно поради това, че е разочарован, загдето не е имал удоволствието сам да те убие. Обзема го такъв яд за пропуснатата възможност, че хич и не те поглежда дори. Или пък съвестта му заговорва изведнъж при мисълта за кървавото дело, което е възнамерявал да извърши, и той си тръгва, изпълнен с благодарност, че е бил възпрян по този начин от такова голямо престъпление и решава за в бъдеще да бъде по-добър звяр.

И тъкмо се готвех да се просна на земята, когато ми мина мисълта: „Дали всички животни постъпват по този начин, като видят някой човек да се преструва на умрял, или само лъвовете и тигрите?“ Не можех да си спомня нито един случай, когато пътешественик се е спасявал от побесняла крава чрез тази хитрост. А да се простреш пред животно и по

този начин сам да му дадеш възможност по-лесно да скочи върху ти, ми се стори истинска лудост. И освен това как щях да стана? В пустините на Африка, разбира се, чакаш, докато животното си отиде у дома; но в случая кравата си живееше тъкмо на тази ливада и сигурно щеше да ми се наложи да се преструвам на умрял поне една седмица!

Тогава реших да опитам теорията за силата на човешкия поглед. Човешкото око имало чудновато въздействие върху животните, така ми бяха казвали. И нито едно животно не можело да устои на твърдия му поглед. Под неговото въздействие някакво смътно чувство на ужас започвало постепенно да сковава сетивата на звяра. И след като се борел известно време напразно срещу тази покоряваща сила, той неизменно се обръщал и побягвал.

Така че аз отворих дясното си око колкото можех по-широко и го впих безмилостно в нещастната крава.

„Не бива прекалено да подплашвам горкото животно – казах си аз. – Само ще я постресна малко и после ще я оставя да си отиде, а пък аз ще се върна обратно по пътя, по който дойдох, без да я дразня ненужно, като продължавам да вървя по-нататък по ливадата.“

Останах крайно изненадан обаче – кравата не прояви ни най-малък признак на уплаха. Смътно чувство на ужас започна постепенно – аз бих казал бързо – да сковава сетивата на някой от нас, но това във всеки случай не беше кравата. Едва ли ще ми повярвате, но упорито втораченият, недружелюбен поглед на кравата предизвика по-голям смут у мен, отколкото моят поглед у нея.

Аз я гледах все по-свирепо и по-свирепо. Всякакво чувство на съжаление към животното се изпари. Нямаше да се обезпокоя никак, дори тя да припаднеше от страх.

Но тя не трепваше. Нещо повече. Наведе глава, замята опашката си като бастун под прав ъгъл над гърба си и с рев се спусна към мен.

Тогава аз загубих вяра в силата на човешкия поглед и прибягнах до силата на човешките крака; за една шестнадесета от секундата се намерих от другата страна на оградата.

Не, не бива да се ръководим от теории. Когато сме млади, си мислим, че теориите или „философиите“, както ги наричаме, са пътеводна звезда, издигната от Мъдростта над пътя на живота, когато остареем обаче, разбираме, че те твърде често са само блуждаещи огънчета, трепкащи над мрачни блата, в които гният костите на умрели хора.

Ние заставаме с ръка върху кормилото на нашето малко корабче, като преди това сме събрали около себе си корабните дневници на

великите мъртви капитани, минали по океана преди нас. Отбелязваме грижливо техния курс в нашия дневник, нанасяме установените от тях дълбочини, заучаваме разумните им съвети и техните мъдри максими и всички дълбоки и проникателни мисли, които са ги осеняли през дългите години на плаване по същите тези развълнувани води, надигащи се сега около нас.

Техният опит ще ни служи за компас. Техните гласове, шепнещи в нашите уши, ще бъдат нашият лоцман. Поучавани от безмълвните им усти, ние ще насочваме платната си по невидимия вятър.

Но колкото по-старателно следваме тези корабни дневници с изрфани страници и ъгли, толкова по-бурно се мята нашето бедно корабче. Вятърът, който е издувал платната на тези изчезнали кораби, не е духал по същия начин, по който духа вятърът, огъващ нашите мачти. И там, където те са преминавали безопасно, ние се натъкваме на подводни рифове и плитчини, нашите шпанхоути се тресат, скърцат и стенат и ние насмалко не претърпяваме корабокрушение.

Затова нека затворим тези излиняли и пожълтели страници. Те могат да ни научат да бъдем добри моряци, но не могат да ни научат как да плаваме.

По океана на Живота всеки трябва сам да направлява кормилото си; никой не може да ни помогне и да ни даде съвет, защото никой не знае, нито е знаел пътя на тази безбрежна шир. Защото океанът на Живота е много дълбок и никой човек не е измерил дълбочината му, и никой човек не познава скритите под водите му пясъчни прагове, нито силните течения под неговата слънчева повърхност; защото неговите пясъци вечно се местят, теченията му вечно менят посока и за корабите, плуващи по неговите води, няма още начертана морска карта.

КРАЙ

© 1970 Красимира Тодорова, превод от английски

Jerome K. Jerome
Tea-kettles, 1891

Сканиране, разпознаване и редакция: Теодора, 2008

Публикация

Джером К. Джером

Празни мисли на един празен човек

Избрани разкази

Издавателство „Народна култура“, София, 1970

Съставителство и превод от английски: Красимира Тодорова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7352>]